

બાળમેળો અને લાઈફસ્કીલ મેળો ફાઇલ

વર્ષ ૨૦૨૨-૨૩

શાળાનું નામ:

તાલુકો:

જિલ્લો:

બાળમેળો અને લાઈફસ્કીલ મેળો

પ્રસ્તાવના:-

લીલોતરીની ચાદર ઓઢને આછા-પાતળા તડકાના કિરણોનો તાજ પહેરી, પ્રકૃતિના ખોળે સુંદર ઝરણાં અને દરિયાઈ મિત્રતા સાથે રમત-રમત વલસાડ જિલ્લાને મન મુકીને કુદરતે સૌંદર્ય બક્ષ્યું છે જેની ચારેય દિશાઓ ઝગમગતા તારલાની જેમ વન વિસ્તારની શણગાર સજેલી સ્ત્રીની જેમ શોભતી હોય તેવા આપણા વલસાડ જિલ્લાની લોકબોલી અને સંસ્કૃતિની આછી ઝલક તો નિહાળી.....

પણ, કુદરતનાં જ બીજા સ્વરૂપ 'બાળક'ના આનંદ અને વિકાસની વાતોને પ્રગતિના પંથે દોરવાનું આગોતરું પગલું એટલે બાળમેળો.

'બાળમેળો' એ શબ્દ આજે ગુજરાતની ગલીએ ગલીએ આવેલી પ્રાથમિક શાળાના બાળકો માટે જાણે આનંદદાયી અને પ્રકૃતિમય શિક્ષણનો પર્યાય બની ગયો છે.

બાળકના શારીરિક અને માનસિક વિકાસનું જેટલું મહત્વ છે તેથી વિશેષ મહત્વ છે તેના જીવનના વિકાસનું જીવનના વિકાસની કેળવણી માટેના ઉત્તમ માધ્યમો છે જીવન કૌશલ્યો...

બાળકમાં રહેલી શક્તિઓને પારખવાનું અને તેના ધ્વારા જીવનના ઉત્તમ વિકાસ માટે પુરતી તક પૂરી પાડવાનું ઉત્તમ સ્થાન એટલે જીવન કૌશલ્ય આધારિત બાળમેળો

જીવન કૌશલ્ય શિક્ષણ એટલે જીવનમાં આગળ વધવા માટે સફળ, સુખમય, શાંતિમય, અને સ્વસ્થ જીવન ઘડતર માટે અને સતત વિકાસશીલ રહેવા માટે જરૂરી એવા કૌશલ્યો જીવન શૈલીમાં ઉતારતું શિક્ષણ...

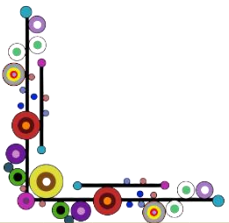
જીવન કૌશલ્યો એટલે એવા કૌશલ્યો કે બાળકમાં રહેલી શક્તિઓ, આવડતો કે જે બાળકને રોજિંદા જીવનના પડકારો હકારાત્મકતાથી ઝીલવા અને દૈનિક જીવનની જરૂરીયાતોને કુશળતાપૂર્વક પૂર્ણ કરવા માટે સક્ષમ બનાવે છે.

વિચાર કરીએ.....

વિકાસ કરીએ.....

કૌશલ્યો ઓળખી.....

બાળકને કંચન કરીએ...

જીવન કૌશલ્ય આધારિત બાળમેળો (ધો • ૬ થી ૮)

પ્રસ્તાવના :-

“હર રુહ સે નિકલતી હૈ હવા અપને પૈગામ લેકર
મેં અદબ કરતાં હું, ઈજ્જત કરતા હું,
યહાં મૌજૂદ હર ચહેરે કો અપને લાખ સલામ દેકર”

પથ્થર યુગનાં માનવીથી શરૂ કરી મહામાનવ બનવા પ્રયત્ન કરતાં આજનાં આધુનિક યુગના મનુષ્યનાં ઇતિહાસ તરફ દ્રષ્ટિપાત કરતાં એક હકીકત સ્પષ્ટ થાય છે કે પ્રાચીન યુગમાં બળદગાડામાં મુસાફરી કરતો માણસ આજે હવાઈ સફર કરતો થયો છે. તૂટ્યા-ફૂટ્યા ઝૂંપડાઓમાં રહેતો માનવી આજે મહેલોમાં રાચતો થયો છે. પ્રાચીન કાળમાં કાચું માંસ ખાતો માનવી આજે બત્રીસ પકવાન જમતો થયો છે. વૃક્ષની છાલ અને પાંદડા પહેરતો માનવી આજે પશ્ચિમી સંસ્કૃતિનાં જીન્સ પહેરતો થયો છે. કાળામાથાના માનવીએ આટ-આટલી પ્રગતિઓ કરી તેમ છતાં આજે એને માણસ બનવા માટે શાળાઓનાં શરણાર્થી થવું પડ્યું છે.

કોલક નદીનાં ઉદ્ગમ સ્થાન એવા કપરાડા વિસ્તારથી, ધરમપુરનાં ડુંગરો ઓળંગતા ઓળંગતા પારડીના પગથિયા ચડીને પારસીઓના પ્રારંભ સ્થાન એવા સંજાણ-ઉમરગામ વિસ્તારનાં યોગ્યતા બતાવતી એવી વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનું સંકલન કરીને બાળમેળા તેમજ જીવન કૌશલ્યનાં જી.સી.આર.ટી નાં વિચારને પ્રાધાન્ય આપતું બાળકોનાં જીવનને ખુશીઓથી ભરી દે તેવું અદભૂત પ્રવૃત્તિઓનું સંકલન રજૂ કરતાં અમે સૌ હર્ષની લાગણી અનુભવીએ છીએ. એટલે જ લખવાનું મન થાય.

” કહેવા નથી જીંદગીના ઝખમ અમે તો મનની વાત લખવા આવ્યા છીએ.
જોઈ હશે બધાએ અમાસની રાત પણ અમે તો પૂનમનાં ચાંદ જેવા
બાળમેળાની વાતને લઈએ આવ્યા છીએ.”

બાળકો સ્વયં કુદરતનું નવલું સર્જન તો છે જ સાથે-સાથે તેઓ ભરપૂર સર્જનાત્મકતા અને ઉર્જાથી હયાં-ભયાં હોય છે. જરૂર છે માત્ર તેમની સર્જન શક્તિને યોગ્ય દિશામાં વાળીને પ્રવાહિત કરવાની તથા એમની થનગનતી ઉર્જાને મોકળું મેદાન આપવાની જો આ મોકળા મેદાનમાં બાળક પા-પા પગલી ભરે તો તેની સર્જનાત્મકતા તરફ ડગ ભરવાનું શરૂ કરી દે છે. જેના ઉદ્દેશથી ગુજરાતની સરકાર બાળકો માટે અવનવા કાર્યક્રમો લાવે છે. જેના એક ભાગ રૂપે શાળા કક્ષાએ બાળમેળાનું પણ આયોજન કરવામાં આવે છે. જેમાં બાળકો પોતાની સુષુપ્તશક્તિને બહાર લાવી શકે છે. જે દિવસે બાળક શિક્ષણ સિવાયની ઈતર પ્રવૃત્તિઓને મન ભરીને માણી શકે છે.

❁ બાળમેળાનો મુખ્ય હેતુઓ:

- બાળકોની વિવિધ આનંદદાયી પ્રવૃત્તિ કરી મનોરંજન સાથે જ્ઞાન મેળવે
- બાળકોની જીવન વ્યવહારમાં ઉપયોગી વિવિધ કૌશલ્યો કેળવાય
- બાળકોની જિજ્ઞાસા જાગૃત થાય
- બાળકોની સામૂહિક ભાવના વિકસે
- બાળકોમાં સર્જનાત્મકતા અને મૌલિકતા વિકસાવવી
- બાળકોમાં રહેલી સુષુપ્ત શક્તિઓ બહાર આવે
- વ્યવસ્થા, શિસ્ત, સમયપાલન, ચોકસાઈ, સ્વચ્છતા જેવા ગુણો વિકસે

❁ લાઘક સ્કીલમેળાના મુખ્ય હેતુઓ :

- વિદ્યાર્થીઓ રોજિંદા જીવનના પડકારોને હકારાત્મકથી ઝીલવા અને દૈનિક જીવનની જરૂરિયાતને કુશળતાપૂર્વક પૂર્ણ કરવા વિવિધ કૌશલ્ય કે આવડત પ્રાપ્ત કરી શકે.
- જીવનકૌશલ્યો થકી વિદ્યાર્થીઓની શારીરિક અને માનસિક ક્ષમતાઓને ખીલવી તેમના વ્યક્તિત્વની સર્વાંગી વિકાસ સાધી સ્વસ્થ, સફળ, સુખમય અને શાંતિમય જીવન જીવતાં શીખે.
- વિવિધ પ્રવૃત્તિઓથી વિદ્યાર્થીઓનું વાસ્તવિક જીવન સાથે અનુબંધ જોડાશે તેમજ વધુ ઉન્નત અને બહેતર જીવન જીવવા તૈયાર થાય.
- પોતાના રોજિંદા જીવનમાં નાના - મોટા પ્રશ્નનો જાતે હલ કરવાથી સ્વાવલંબી બને.
- શાળા અને સમાજ વચ્ચેનો નાતો વધુ વિકસે.

ધોરણ ૧ થી ૫ ની પ્રવૃત્તિઓની રૂપરેખા

- બાળમેળા અન્વયે યોજી શકાય તેવી કેટલીક પ્રવૃત્તિઓ -

કક્ષા	ધોરણ	બાળમેળા અન્વયે યોજી શકાય તેવી કેટલીક પ્રવૃત્તિઓ
પ્રાથમિક કક્ષા	1 થી 5	બાળવાર્તા, બાળવાર્તા આધારિત નાટક, માટીકામ, છાપકામ, કાતરકામ, ચીટકકામ, ચિત્રકામ, ગડીકામ, રંગપૂરણી, કાગળકામ, બાળ રમતો, એકમિનિટ, પબ્લસ, હાસ્ય દરબાર, ગીત-સંગીત-અભિનય, પપેટ શો, ગણિત ગમ્મત, વેસ્ટમાંથી બેસ્ટ, વિજ્ઞાનના સાદા પ્રયોગો, વેશભૂષા વગેરે

પ્રવૃત્તિ સ્ટોલ (ધોરણ ૬ થી ૮)

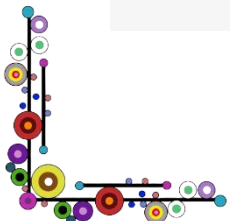
- લાર્ઈફ સ્કીલ (જીવનકૌશલ્ય) બાળમેળા અન્વયે યોજી શકાય તેવી કેટલીક પ્રવૃત્તિઓ -

કક્ષા	ધોરણ	લાર્ઈફ સ્કીલમેળા યોજી શકાય તેવી કેટલીક પ્રવૃત્તિઓ
ઉચ્ચ પ્રાથમિક કક્ષા	6 થી 8	ક્યુઝ બાંધવો, સ્કૂ લગાવવો, કુકર બંધ કરવું, ખિલ્લી લગાવવી, ટાયરનું પંચર કરવું, શરીરની સ્વચ્છતા, વ્યસનથી થતું નુકસાન વગેરે જીવન વ્યવહારમાં ઉપયોગી વિવિધ કૌશલ્યોનો સમાવેશ કરી શકાય. શાળા અને સમાજનું જોડાણ વધે તે હેતુસર મેટ્રિકમેલા અન્તર્ગત આવતી વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ જેવીકે આનંદમેળા, વસ્તુસામગ્રી વેચાણ સ્ટોલ, બાળકોના વજન/ઉંચાઈ માપવી, વ્યવહારમાં ગણિતનો ઉપયોગ વગેરે

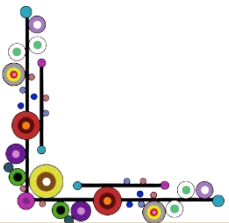
પ્રવૃત્તિ સ્ટોલ [ધોરણ ૧ થી ૫]

	સ્ટોલમાં કરવાની પ્રવૃત્તિઓ	માર્ગદર્શક શિક્ષકો
૧	માટીકામ, વેસ્ટમાંથી બેસ્ટ ના નમુના, દીવાસળી ખાલી પેટીમાંથી આગગાડી, વોલપીસ	
૨	રંગોળી કામ, મકાઈ-બાજરી માંથી નમુના, કોલાઝ વર્ક, માર્બલ પ્રિન્ટ	
૩	કાતરકામ, કાગળકામ, છાપકામ, ટોપી બનાવવી, તોરણ બનાવવા, શૈક્ષણિક નમુના બનાવવા	
૪	અક્ષર લેખન, ટપકા બેડવા, એક મિનીટ શો, પેન્સિલની શેડ, રંગ પુરણી	
૫	ગણિત ગમ્મત, બાળ અભિનય ગીત, જુદું, બાળ રમત, ચિત્રોમાં રંગ પુરાવા	

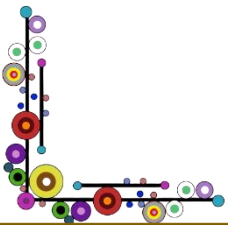
લાઈફસ્કીલ બાળમેળાની પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન

વિભાગ	નામ	પ્રવૃત્તિ	માર્ગદર્શક શિક્ષક
૧	સ્વચ્છતા, સ્વખર્ચ અને સુશોભન	પાણી બચાવો, ફૂલોની માળા, આસોપાલવનું તોરણ, રંગોળી, બનાવવી, રૂમાંથી દિવેટ બનાવવી, ઊંચાઈ અને વજન માપન	
૨	સર્જનાત્મકતા	કાગળકામ, (હોડી, વિમાન, કેમેરા, ફરકડી, ટોપી) માટીકામ, વેસ્ટ માંથી બેસ્ટ, ચીટકકામ	
૩	ચાલો શીખીએ	શાક સમારવું કાગળના પડીકા બનાવવા, ગેસ સીલેન્ડર બેડવો, કાગળને પંચ કરી ફાઈલ કરવા, ગજ બટન ટાંકવા, ફ્યુઝ બાંધવો, ટાયર પંચર કરવું, રફ ફીટ કરવા, બંગળી બનાવવી, હેર સ્ટાઈલ કરવી, મેદી મુકવી, કોન બનાવવા, ભરત ગુંથણ	
૪	પર્યાવરણ ને જાણો, માણો અને જાળવો	પર્યાવરણને બચાવવાના સુત્રો, ખેતીના ઓખરોની સમજ, પશુ - પક્ષીઓની ઓળખ, વનસ્પતિઓનાં ઉપયોગની સમજ, પક્ષીઘર - માળા બનાવવા, પર્ણ પોથી, શાળા, મેંદાન, વર્ગ, ટોઇલેટ સ્વચ્છતા	
૫	વાંચન, લેખન, અવલોકન	સમાચાર પત્રોના કટિંગ/વાંચન, મહાપુરુષોના પ્રેરક પ્રસંગોનું વાંચન, બુલેટન બોર્ડનું વાંચન/અવલોકન, રજા ચિઠ્ઠી/અરજી લેખન, પુસ્તક પ્રદર્શન	
૬	હળવાશની પળોમાં	વિવિધ મહોરા બનાવવા, કાર્ટુન ચિત્રોમાં રંગ પુરવો, કોમેડી વિડીઓ કલીપ બતાવવી, બેકસ બોલવા, દેશભક્તિ ગીત, અભિનય ગીત રજુ કરવું, વેશભૂષા કરવી	
૭	સામાન્ય જ્ઞાન અને સમસ્યા ઉકેલ	ફાયર સેફ્ટીની જાણકારી, ટ્રાફિકના નિયમો, ગ્રાહક સુરક્ષા, પોલીસ મદદ, ૧૦૮ નું પ્રદર્શન, તર્ક આધારિત કોયડા અને રમતો, (ભૂલ-ભુલામણી, ઉખાણા) સામાન્ય જ્ઞાનની ૧૦ ગુણ ની કસોટી, અગત્યના હેલ્પ લાઈન નંબરોની જાણકારી	
૮	સમૂહ જીવન અને બાલ પ્રદર્શન	શૈક્ષણિક સાધનોનું પ્રદર્શન, સફાઈના સાધનોનું પ્રદર્શન, વિવિધ પ્રવૃત્તિઓના નમુનાઓનું પ્રદર્શન, જૂના સિક્કાઓનું/નોટોનું પ્રદર્શન	

બાળકો પ્રવૃત્તિઓ કરતા હોય તેવા ફોટોગ્રાફ્સ

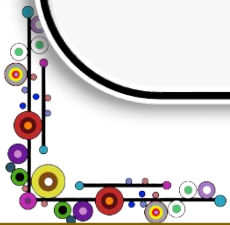

બાળકોના પ્રતિભાવો

વાલીઓના પ્રતિભાવો

બાળમેળો અહેવાલ ૨૦૨૨-૨૩

સવિનય જય ભારત સહ જણાવવાનું કે ચાલુ વર્ષ ૨૦૨૨-૨૩ માં રાજ્યની તમામ સરકારી પ્રાથમિક શાળાઓમાં જીસીઈઆરટી દ્વારા વિદ્યાર્થીઓમાં વિવિધ જીવન કૌશલ્યોની ખીલવણી થાય તે માટે દર વર્ષે બાળમેળો તથા લાઈફ સ્કીલ મેળાનું આયોજન કરવામાં આવે છે. જેથી કરી બાળકો વિવિધ આનંદદાયી પ્રવૃત્તિ કરી મનોરંજન સાથે જ્ઞાન મેળવે. બાળકોમાં સહકાર, નેતૃત્વ, લોકશાહીની ભાવના, સાહસિકતા વગેરેની ખીલવણી થાય. તેમજ લાઈફ સ્કીલ મેળા દ્વારા રોજીંદા જીવનના પડકારોને હકારાત્મક જીવવા અને દૈનિક જીવનની જરૂરિયાતોને કુશળતા પૂર્વક પૂર્ણ કરવા વિવિધ કૌશલ્ય કે આવડત પ્રાપ્ત કરે તથા જીવન કૌશલ્ય થકી વિદ્યાર્થીઓની શારીરિક અને માનસિક ક્ષમતાઓને તેમના વ્યક્તિત્વની સર્વાંગી વિકાસ સાધી સ્વસ્થ, સફળ, સુખમય અને શાંતિમય જીવન જીવવા શીખે તે હેતુસર એક દિવસીય બાળમેળો તથા લાઈફ સ્કીલ મેળો યોજવામાં આવે અમારી પ્રાથમિક શાળા ખાતે બાળમેળો તથા લાઈફ સ્કીલ મેળો યોજવામાં આવ્યો તેની વિગતે માહિતી નીચે મુજબ છે.

આજ રોજ પ્રાર્થના સંમેલનમાં બાળમેળા વિષે આચાર્ય શ્રી એ સમજ આપી. બાળમેળા ના હેતુઓની સમાજ આપી. ત્યાર બાદ બાળમેળા ની શરૂઆત કરવામાં આવી.

શાળામાં વિવિધ સ્ટોલ ઉભા કરવામાં આવ્યા. જેમાં માટીકામ, પેસ્ટ માંથી બેસ્ટ ના નમુના, દીવાસળી ની ખાલી પેટીમાંથી આગગાડી, પોલપીસ પ્રવૃત્તિઓ બાળકોને કરવામાં આવી. બાળકોએ સુંદર મજાના રમકડા બનાવ્યા. બટાકાની છાપો પાડી. ચિત્રોમાં સરસ મજાના રંગો પૂર્ણ. વિવિધ રંગોથી સરસ રંગોળી બનાવી. કોલાજર્વક ની પ્રવૃત્તિ કરવામાં આવી. બાળકોએ સુંદર રીતે ગુંદર કે કેપિકોલ ની મદદથી કોલાજર્વક ના નમુના બનાવ્યા. કાગળમાંથી જુદી જુદી ટોપીઓ બનાવી. કાગળમાંથી હોડીઓ તથા વિમાન બનાવ્યા. બાળ રમતો અને બાળગીતો પણ બાળકોને ગવડાવવામાં આવ્યા. બાળકોને લંગડી, કુકડા કાઢત, કેટલા રે કેટલા જેવી રમતો રમાડવામાં આવી. બાળકોને મજાના ગીતો ગવડાવવામાં આવ્યા. બાળકોએ સુંદર અભિનય ગીતો પણ ગાયા. બાળકોએ બનાવેલું નમૂનાનું પ્રદર્શન યોજવામાં આવ્યું.

એસ. એમ. સી. સભ્યો તથા હાજર વાલીઓ એ પ્રદર્શન નિહાળ્યું હતું. સારા નમુના બનાવનાર બાળકોને પ્રોત્સાહિત ધનામ આપવામાં આવ્યું. આમ આજનો દિવસ બાળકો માટે ખુબ જ મજાનો રહ્યો હતો.

બાળકોએ ખુબ ઉત્સાહથી વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ કરી હતી. બાળકોના ચહેરા પર ખુશી પર્તાતી હતી. કઈક કર્યાનો આનંદ પર્તાતો હતો.

બાળમેળો એ ભાગ લેનાર બાળકો માટેની આનંદયાત્રા છે. તથા તેના સર્વાંગી વિકાસ માટેનો અવસર છે. એનાથી બાળકના મનમાં વિકાસ માટેની અલગ-અલગ દિશા ખૂલે છે. જે તેના ભવિષ્ય માટે તેના મનમાં કશાકનું અર્પણ કરી જાય છે. આ બીજ રોપણ ભવિષ્યમાં વૃક્ષ બની પાંગરે છે. બાળમેળા એ તો બાળકોને અભિવ્યક્તિ થવાનો કાર્યક્રમ છે. બાળકોમાં પડેલી સુષુપ્ત શક્તિઓને જાગૃત કરવાનો કાર્યક્રમ છે. બાળકોમાં આત્મશ્રદ્ધા અને આત્મવિશ્વાસ પ્રેરવાથી કાર્યશીલતા સંતોષાય છે. સામૂહિક ભાવના વિકસે છે. વિચાર શક્તિ વિકસે છે. તેમનામાં મૂલ્યોનું ઘડતર થાય છે અને અત્મવિશ્વાસ વધે છે. આ પ્રકારના બાળમેળા જી.સી.ઇ.આર.ટી. દ્વારા ગુજરાત રાજ્યની તમામ સરકારી પ્રાથમિક શાળામાં યોજાય છે. પરિણામે નાંમાકન, સ્થાયી કરણ અને ગુણવત્તા સુધારણા વધવા પામી છે.

પ્રમાણપત્ર

આથી પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવે છે કે મોજે પ્રાથમિક શાળા
..... તા - જી - માં વર્ષ - ૨૦૨૨/૨૩ ના
ઘોરણ ૧ થી ૫ ના બાળમેળા અંતર્ગત ગ્રાન્ટ પેટે રૂ. _____ અંકે રૂપિયા _____ પુરા
મળેલ છે જેનો ઉપયોગ ઘોરણ ૧ થી ૫ ના બાળમેળાની પ્રવૃત્તિઓની સાધન સામગ્રી ખરીદવામાં
કરેલ છે. જેના બીલ તથા વાઉચર શાળા કક્ષાએ ઉપલબ્ધ છે જે બદલ આ પ્રમાણપત્ર આપેલ છે.

રચના :-

તા :-

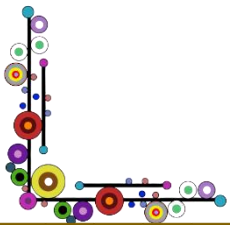
આચાર્ય શ્રી

ખર્ચ પત્રક

ક્રમ	તારીખ	બીલ કોની પાસેથી લીધું	બીલની વિગત	વા. નંબર	રકમ

પ્રમાણપત્ર

આથી પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવે છે કે મોજે પ્રાથમિક શાળા
..... તા - જી - માં વર્ષ - ૨૦૨૨/૨૩ ના
ઘોરણ ૬ થી ૮ ના બાળમેળા લાઈફ સ્કીલ (જીવન કૌશલ્ય) અંતર્ગત ગ્રાન્ટ પેટે રૂ. _____
અંકે રૂપિયા _____ પુરા મળેલ છે જેનો ઉપયોગ ઘોરણ ૬ થી ૮ ના બાળમેળાની
પ્રવૃત્તિઓની સાધન સામગ્રી ખરીદવામાં કરેલ છે. જેના બીલ તથા વાઉચર શાળા કક્ષાએ
ઉપલબ્ધ છે જે બદલ આ પ્રમાણપત્ર આપેલ છે.

રચના :-

તા :-

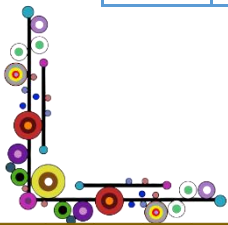
આચાર્ય શ્રી

ખર્ચ પત્રક

ક્રમ	તારીખ	બીલ કોની પાસેથી લીધું	બીલની વિગત	વા. નંબર	રકમ

બાળમેળો અને લાઈફસ્કીલ મેળો

GIET, અમદાવાદ અને GCERT ના સંયુક્ત ઉપક્રમે યોજાયેલ ગ્રીષ્મોત્સવ દરમિયાન કરવામાં આવેલ પ્રવૃત્તિ અને વિદ્યાપ્રવેશના મોડ્યુલમાં દર્શાવેલ પ્રવૃત્તિનો સમાવેશ કરેલ છે તેવી રીતે બાળકોને અલગ અલગ બેસાડીને બાળમેળા અને લાઈફસ્કીલ અનુષ્ઠાની પ્રવૃત્તિઓ કરાવવાની રહેશે. ગ્રીષ્મોત્સવ દરમિયાન કરવામાં આવેલ પ્રવૃત્તિઓ જોવા માટે અહીં ક્યૂઆર.કોડ. આપવામાં આવેલ છે. જેને સ્કેન કરવાથી ગ્રીષ્મોત્સવ દરમિયાન કરવામાં આવેલ પ્રવૃત્તિઓ જોઈ શકાશે.

શિક્ષકો વિદ્યાર્થીઓ માટે તમામ શૈક્ષણિક મટીરીયલ્સ એક જ જગ્યાએ મેળવવા શિક્ષણસાગર એપ્લિકેશન ડાઉનલોડ કરો.

